

OPETTAJANKOULUTUKSEN NEUVOTTELUKUNTA PÖYTÄKIRJA

Neuvottelukunnan kokous 2/2015

Tiistai 10.11.2015 klo 14.00–16.00

Helsingin yliopisto, Siltavuorenpenger 5A (Minerva-talo), kokoushuone K108

Paikalla:

Puheenjohtaja Jyrki Kalliokoski, professori, humanistinen tiedekunta

Riitta Jyrhämä, varajohtaja, opettajankoulutuslaitos

Ossi Tuomi, kehitysjohtaja, Helsingin yliopisto

Jari Lavonen, laitosjohtaja, opettajankoulutuslaitos

Tuija Metso, Vanhempainliitto

Outi Salo, linjanjohtaja, suomenkielinen koulutus, Helsingin kaupunki

Anna Maija Siljander, koulutuspäällikkö, Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia

Merja Sagulin, koordinaattori, opettajankoulutuslaitos, sihteeri

Asiantuntijavieraat

Eero Salmenkivi, yliopistonlehtori, opettajankoulutuslaitos

Ulla Sarajärvi, asiantuntija, keskushallinto

1. Kokouksen avaus

Kokous avattiin klo 14.07.

Neuvottelukunnan jäsenet eivät olleet saaneet opkoul-nk-tiedotuslistalla lähetettyä kokouskutsua. Sihteeri selvittelee sähköpostilistaan liittyvää ongelmaa.

2. Esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin esityslista.

3. Tiedoksi

Todettiin neuvottelukunnassa ja sen alaisissa kehittämissäryhmissä tapahtuneet henkilövaihdokset:

- Neuvottelukunta: Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämisspalveluiden varsinainen jäsen Anna Maija Siljander. Varajäsen Johanna Heimonen.
- Aineenopettajakoulutuksen kehittämissryhmä: Ulla Sarajärvi keskushallinnosta Marjo Postin tilalle. Aineenopettajakoulutuksen amanuenssin tehtävään on

palannut Tiina Pylkkönen Kirsi Ripatin tilalle. Inkeri Hellström on jäänyt pois normaalikoulujen edustajista.

- Kenttäkouluverkoston kehittämisryhmä: Teologisen tiedekunnan varsinaisena jäsenenä aloittaa Marjo-Riitta Antikainen Jutta Jokirannan jäädessä pois. Humanistisen tiedekunnan varsinaiseksi jäseneksi Sanna Nyqvistin tilalle Klaus Brax. Kenttäpäiväkotien johtajien edustajiin Sanna Haapanen varajäseneksi Kati Costianderin tilalle.

4. Iso Pyörä ja aineenopettajakoulutus

Pedagogisten opintojen sijoittuminen aineenopettajakoulutuksessa

Helsingin yliopistossa on käynnissä Iso Pyörä -koulutus uudistus, jonka teemoja ovat muun muassa kandi- ja maisteriohjelmien kehittäminen sekä hakukohteiden määrän vähentäminen. Uudistuksessa kehitetään Bolognan mallin mukaista kolmiportaista tutkintorakennetta.

Aineenopettajakoulutuksen näkökulmasta on pohdittava opettajan pedagogisten opintojen sijoittumista uusissa ohjelmissa. Opintojen sijoittumisesta on esitetty kahdenlaisia näkemyksiä. Opettajaksi kehittymisen näkökulmasta opintoja toivotaan tehtävän useamman vuoden aikana, sillä pedagogisten taitojen on todettu kehittyvän hitaammin kuin muiden akateemisten taitojen. Aineenhallinnan näkökulmasta pedagogisten opintojen toivotaan sijoittuvan maisterivaiheeseen, jolloin riittävä aineenhallinta on saavutettu.

Vaikka pedagogiset opinnot sisältyisivät vasta maisteriohjelmaan, jo kandiohjelmassa voitaisiin tarjota valinnaisia aineita, jotka tukevat opettajasuuntausta. Pedagogisen osaamisen antavaa koulutusta pidettiin tärkeänä myös sellaisten opiskelijoiden osalta, jotka eivät päädy opettajan tehtäviin.

Yksi uudistuksen kohde on laajat kandiohjelmat, joissa hakukohteet olisivat entistä selkeämpiä ja niitä olisi vähemmän. Seuraavat seikat toivottiin huomioitavan hakukohteita suunniteltaessa:

- Hakukohteiden tulisi olla selkeitä ja hyvin brändättyjä, sillä opettajaksi hakeutuvilla on usein selkeä ammattiorientaatio. Ohjelman nimeämisessä on huomioitava, että kandidaatin tutkinto ei vielä päteviä opettajaksi.
- Hakukohteiden tulisi olla opiskelijalähtöisiä ja riittävän informatiivisia. Hakijalle on oltava riittävän selvää, millaisiin opintoihin hän on hakeutumassa.
- Hakukohteiden yhdistämisen etuja ja haittoja on pohdittava esimerkiksi suomen- ja ruotsinkielisten ohjelmien ja pieniä koulutuksia yhdistelevien kohteiden osalta.

- On toivottavaa, että opiskelija voi tehdä joustavia valintoja sekä kandiohjelman sisällä että maisteriohjelman hakeutuessaan. Kandiohjelman valinnan ei tulisi sulkea pois maisteriohjelman valintaa tai siirtymää ohjelmien tai yliopistojen välillä.
- Joustavien siirtymien näkökulmasta pohdittiin, tuleeko kandidaatin tutkinnon olla kokonaan suoritettu ennen maisteriohjelman hakemista.
- Lähtökohtaisesti kaikkien kandioiden tulisi päästä maisteriopintoihin. Valintakokeita maisteriohjelman ei pidetty suositeltavana vaihtoehtona, joskin myös papereiden perusteella tapahtuvaan valintaan liittyy ongelmia: Arvosanojen pohjalta tapahtuva valinta syrjii mieshakijoita, eikä pelkkä opintomenestys välttämättä kerro soveltuvuudesta opettajaksi. Myös maahanmuuttajataustaisten hakijoiden pääsy opintoihin tulisi mahdollistaa.

Aineenopettajiksi suuntautuville on esitetty yhteistä maisteriohjelman, jossa voisi olla ainekohtaisia suuntautumisvaihtoehtoja. Yhteisen ohjelman etuja ovat ohjelmien määrä väheneminen ja eri opiskelijaryhmien kohtaaminen. Toisena vaihtoehtona on esitetty erillisiä alakohtaisia ohjelmia, joihin sisältyisi kaikille aineenopettajille yhteisiä opintoja. Alakohtaisten ohjelmien nähdään tukevan oppiaineen hallinnan ympärille rakentuvan asiantuntijaidentiteetin muodostumista. Hakijoilla voi olla erilainen orientaatio maisteriohjelman valintaan sen mukaisesti, identifioivatko he itsensä enemmän opettajiksi vai oman alansa ja oppiaineensa asiantuntijoiksi.

Keskushallinnon ja OKL:n kysely tiedekunnille pedagogisten opintojen aloituspaikoista

Tiedekuntien opintoasioiden johdolle lähetettiin alkusyksystä kysely, jossa selvitettiin muutostarpeita opettajien pedagogisten opintojen aloituspaikkamäärien suhteen strategiakaudelle 2017–2020. Tiedekuntia pyydettiin esittämään näkemys pedagogisten opintojen aloituspaikkamäärästä oppiaineittain. Ulla Sarajärvi keskushallinnosta esitteli kyselyn tulokset (liite 4).

Bio- ja ympäristötieteellisessä sekä valtiotieteellisessä tiedekunnassa ei nähdä tarvetta paikkamuutoksiin. Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta ehdottaa matematiikan, fysiikan ja kemian opettajapaikkojen vähentämistä, koska opettajapaikkoja jää käyttämättä. Tiedekunnassa halutaan kuitenkin säilyttää suoravalinta.

Teologinen tiedekunta ehdottaa aikuisopettajien määrän nostoa ja aineenopettajakoulutettavien määrän laskua. On havaittu, että pedagoginen koulutus edistää maistereiden työllistymistä myös muuhun kuin opettajan ammattiin. Humanistisessa tiedekunnassa ei nähdä tarvetta koulutusmäärien vähentämiseen, mutta joidenkin kieliaineiden osalta määriä halutaan tarkistaa.

Kyselyn vastauksiin voi tutustua liitteestä 5.

5. Opettajuus 2030 -seminaarin antia

Torstaina 5.11. järjestettiin neuvottelukunnan ja OKL:n yhteistyönä Opettajuus 2030 -seminaari. Tilaisuutta pidettiin onnistuneena: se tarjosi monenlaisia näkökulmia opettajuuteen ja paikalla oli myös reilusti opiskelijoita. Erityisesti OKL-teatterin teatteriesitys sai kiitosta.

Neuvottelukunnan mielestä seminaarien järjestämistä OKL:n kanssa kannattaisi jatkaa myös tulevaisuudessa. Professori Arto Kallioniemi on ehdottanut, että aineenopettajakoulutuksen kysymyksistä voisi järjestää oman seminaarinsa.

6. Muut asiat

Ei muita asioita.

7. Seuraavan kokouksen ajankohta

Seuraava kokous pidetään helmikuussa 2016. Tarkempi ajankohta sovitaan Doodle-äänestyksellä joulukuussa 2015. Kokouksen aiheiksi ehdotettiin seuraavia:

- Uudet opetussuunnitelmat pääkaupunkiseudun kunnissa. Keskusteluun pyydetään mukaan myös aineenopettajakoulutuksen ja kenttäkouluverkoston kehittämisryhmän jäseniä.
- Keskustelu siitä, millaisia opettajia tarvitaan tulevaisuudessa ja millaisilla opiskelijavalinnoilla voidaan edistää tavoitteen toteutumista.
- Yhteisen seminaarin suunnittelu.